

О.М. МУЗИЧУК, докт. юрид. наук, проф.,
Харківський національний університет внутрішніх справ

РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ Л.Г. ЧИСТОКЛЕТОВА «БЕЗПЕКА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА АДМІНІСТРАТИВНО- ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»¹

Рецензована монографія кандидата юридичних наук, професора кафедри адміністративно-правових дисциплін Львівського державного університету внутрішніх справ Леонтія Григоровича Чистоклетова відображає основні положення й висновки його дисертації, представленої автором на захист на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Дана монографія являє собою фундаментальну наукову працю, присвячену оцінці стану й визначенню шляхів удосконалення адміністративно-правового забезпечення безпеки суб'єктів господарювання в Україні. Актуальність монографії обумовлена відставанням цього забезпечення від потреб практики, різким загостренням проблем національної безпеки України, однією зі складових якої є безпека суб'єктів господарювання.

Монографія, що рецензується, є першим комплексним науковим дослідженням з означеного напрямку. Як свідчить її зміст, у про-

цесі роботи над нею широко використані праці вітчизняних та іноземних науковців, які тією чи іншою мірою пов'язані з проблематикою адміністративно-правового забезпечення безпеки суб'єктів господарювання. Це дозволило Л.Г. Чистоклетову зосередити основну увагу на тих проблемах досліджуваної ним сфери адміністративного права, які ще не дістали вирішення.

Монографія складається зі вступу, чотирьох досить вдало структурованих і логічно пов'язаних між собою розділів, а також висновків.

У вступі автор обґрунтовує актуальність обраної ним теми, підкреслює важливість уваги до її концептуальних та методологічних аспектів, дає стислий огляд основних складових свого внеску у вирішення проблеми вдосконалення адміністративно-правового забезпечення безпеки суб'єктів господарювання в Україні.

У першому розділі монографії розкрито суть безпеки суб'єктів господарювання та її адміністративно-правового забезпечення, охарактеризовано зарубіжний досвід адміністративно-правового захисту безпеки цих учасників економічного життя.

Автор монографії слушно зазначає, що з-поміж основних існуючих концептуальних підходів до трактування безпеки суб'єктів господарювання, а саме статичного (безпека, як стан), процесного (безпека, як процес) та інтегрального (безпека, як стан і процес) найбільший інтерес становить останній. Саме з позицій інтегрального підходу безпеку суб'єкта господарювання охарактеризовано в розробленому ним проекті Закону України «Про служби безпеки недержавних суб'єктів господарювання» (його подано в четвертому розділі монографії).

У своїй спробі розкрити суть адміністративно-правового забезпечення безпеки суб'єктів господарювання Л.Г. Чистоклетов спирається на здійснений ним ґрунтовний аналіз поглядів, висловлених науковцями, якими запропоновано найвідоміші в пострадянській науковій літературі дефініції понять правового

¹ Чистоклетов Л. Г. Безпека суб'єктів господарювання в Україні: теорія і практика адміністративно-правового забезпечення : монографія / Л. Г. Чистоклетов. – Л. : Растр-7, 2016. – 312 с. (ISBN 978-617-7359-33-2).

та. У процесі цього аналізу він підтримав ідею розкривати зміст поняття адміністративно-правового забезпечення безпеки за допомогою поняття її адміністративно-правової основи. Квінтесенцію цієї ідеї, яка, скоріше за все, уперше була висунута в докторській дисертації В.М. Редкоуса², передано в докторській дисертації Н.А. Босхамджієвої в такий спосіб: «...Адміністративно-правове забезпечення в загальному вигляді необхідно розглядати як здійснювану на адміністративно-правовій основі діяльність із забезпечення безпеки»³. Один з недоліків цієї формули Н.А. Босхамджієвої, який, до речі, має й дефініція адміністративно-правового забезпечення національної безпеки, запропонована В.М. Редкоусом, полягає в тому, що вона недостатньо чітко відображає двоєдину суть поняття «забезпечення» як процесу (діяльності) і як стану, оскільки в ній зроблено явний наголос на діяльнісному аспекті. Автор рецензованої монографії цей недолік зауважив, а тому в запропонованій ним дефініції адміністративно-правового забезпечення безпеки суб'єктів господарювання адміністративно-правова основа останньої та діяльність з використання цієї основи відображені збалансовано. Проте, не можна не дорікнути автору монографії тим, що він не дав визначення поняття «адміністративно-правова основа», обмежившись посиланнями на висловлювання В.М. Редкоуса, які видаються нам недостатньо чіткими.

Уважаємо за потрібне вказати ще на один недолік першого розділу монографії. На наш погляд, висвітлення зарубіжного досвіду в

² Редкоус В. М. Административно-правовое обеспечение национальной безопасности в государствах-участниках Содружества Независимых Государств : автореф. дис. на соискание учен. степени докт. юрид. наук : спец. 12.00.14 «Административное право, финансовое право, информационное право» / В. М. Редкоус. – М., 2011. – 56 с.

³ Босхамджиева Н.А. Административно-правовые основы обеспечения общественной безопасности в Российской Федерации: дис. ... доктора юрид. наук : 12.00.14 / Босхамджиева Наталья Антоновна. – М., 2013. – 369 с.

царині адміністративно-правового забезпечення безпеки суб'єктів господарювання недостатньо пов'язане з постановкою тих проблем у цій царині, які на сьогодні актуальні для нашої країни.

У другому розділі монографії розглянуто методологічні засади дослідження адміністративно-правового забезпечення безпеки суб'єктів господарювання. Зокрема, розкрито його принципи, а також роль у ньому комплексного, системного, синергетичного, ситуаційного, діяльнісного та соціокультурного методологічних підходів. Слід відмітити ґрунтовність аналізу, здійсненого в даному розділі, що особливо цінне з огляду на відсутність належної уваги до методологічних проблем правової науки взагалі і адміністративно-правової науки зокрема.

У третьому розділі монографії Л.Г. Чистоклетова розкривається суть механізму адміністративно-правового забезпечення безпеки суб'єктів господарювання, характеризується його інституційна складова, формулюється перелік принципів адміністративно-правового регулювання безпеки суб'єктів господарювання, розглядаються його форми й методи.

Досить ґрунтовно в розділі висвітлено питання про компетенцію й адміністративно-правовий статус юридичних та фізичних осіб, що беруть участь в убезпеченні суб'єктів господарювання. Заслугує бути відміченим і той факт, що в процесі аналізу інституційної складової механізму адміністративно-правового забезпечення безпеки суб'єктів господарювання автор використав статистичний інструментарій, зокрема кореляційний аналіз. Це нечасто зустрічається в наукових працях адміністративістів.

Логічним завершенням роботи є її четвертий розділ, присвячений розкриттю шляхів удосконалення адміністративно-правового забезпечення безпеки суб'єктів господарювання. У ньому розглядаються питання зміцнення взаємодії правоохоронних органів і недержавного сектора правоохорони в убезпеченні суб'єктів господарювання, підвищення наукової обґрунтованості прогнозу-

вання загроз безпеці цих суб'єктів, удосконалення нормативно-правової бази її адміністративно-правового захисту. На наш погляд, основні наукові результати, отримані в цьому розділі, характеризуються новизною постановки проблем і ретельністю обґрунтування запропонованих автором шляхів їх вирішення, мають важливе теоретичне та прикладне значення. Разом з тим вважаємо, що практична значущість цих результатів була б ще більшою за умов конкретизації запропонованих заходів у механізмах підвищення інноваційної активності у сфері адміністративно-правового забезпечення безпеки суб'єктів господарювання та у вигляді методичних реко-

мендацій як додатка до основного тексту монографії.

Висновки дають адекватне уявлення про зміст монографії. Вони чітко сформульовані, достатньо конкретні, мають прикладну спрямованість.

У цілому можна констатувати, що рецензована монографія містить всебічно обґрунтоване нове рішення значної актуальної наукової проблеми, і має велике наукове та практичне значення. Уважаємо, що інтерес до неї виявлять як представники тих галузей наукового знання, до яких має відношення проблематика безпеки суб'єктів господарювання, так і практики правоохоронної діяльності.

Музичук О. М. Рецензія на монографію Л.Г. Чистоклетова «Безпека суб'єктів господарювання в Україні: теорія і практика адміністративно-правового забезпечення» / О. М. Музичук // Форум права. – 2016. – № 2. – С. 250–252 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2016_2_39.pdf

Музычук А.Н. Рецензия на монографию Л.Г. Чистоклетова «Безопасность субъектов хозяйствования в Украине: теория и практика административно-правового обеспечения»

Muzichuk A.N. Review of the Monograph L.G. Chistokletova «Security Business Entities in Ukraine: Theory and Practice of Administrative and Legal Support»